

НП бр.2509/15
год.
Скопје

До
Министерство за труд и социјална политика
-за д-р Фросина Ташевска Ременски, министер

ул.Даме Груев бр. 14
Скопје

ПРЕДМЕТ: Информација со предлог за преземање мерки

Народниот правобранител постапувајќи по поднесени претставки на граѓани за заштита на нивните права од социјалната сфера, во тековната година констатира низа состојби поради кои граѓаните не можат да остварат некое од утврдените права од социјална заштита. Имено, се работи за поплаки за несоодветна примена на законските одредби, ненавремено постапување по поднесено барање за остварување на права од социјална заштита и ненавремено одлучување по поднесена жалба, одземање на доделено социјално право поради прием на парични средства, непостапување по дадени насоки на Управниот суд во постапка по тужба за управен спор, недостиг на средства за социјална заштита поради лимит на средства и сл.

Во предметното постапување, Народниот правобранител согласно законската поставеност спрема Центрите за социјална работа и соодветните служби во Министерството за труд и социјална заштита укажуваше и препорачуваше преземање на соодветни дејствија и мерки се со цел граѓанинот да го оствари своето право. Меѓутоа, во одредени предмети преземеното не резултираше со успех, поради што Народниот правобранител смета за потребно да Ве информира како министер за труд и социјална политика за одредени прашања, односно констатации на Народниот правобранител кои произлегуваат од постапувањето по претставки на граѓани и следењето на општите состојби во врска со правата од социјална заштита.

Во контекст на изнесеното Ве информирам за следното:

1. Поради измени и дополнувања на два правилника со кои на граѓаните им е укинато стекнатото право на социјална парична помош и постојана парична помош поради брз трансфер на пари, 40 граѓани преку Македонското

задружение на млади правници поднесоа претставки оспорувајќи ги донесените акти и поради ретроактивна примена на Правилникот.

Имено, по донесените измени и дополнувања на Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото и потребната документација за остварувањето и користењето на правото на социјална парична помош и Правилникот за начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото и потребната документација за остварувањето и користењето на правото на постојана парична помош, составот и начинот на работата на стручната комисија и второстепената комисија, легитимацијата на стручните лица, начинот на водење на евиденцијата на издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оценка и мислење за неспособноста за работа, (Службен весник на РМ бр. 11/2015 година), брзиот трансфер на парични средства потпаднал под категоријата имот од кој корисникот може да се издржува и на тој начин станал пречка за користењето на социјалната, односно постојаната парична помош.

Со примената на овие измени на правилниците на поголем број граѓани им е оневозможено остварувањето на социјалното право, а второстепениот орган за одлучување по жалби покрај ненавременото одлучување воопшто не ја ценеше уставната гаранција за забрана за повратно дејство на прописите.

2. Друг проблем со кој се соочуваат граѓаните, е престанувањето на правото на корисник/ици на социјална парична помош, поради давање на нецелосни и неточни податоци при поднесување на барањето во надлежниот центар. Овој проблем уште повеќе се димензионира затоа што корисникот е условен да ги врати примените средства, и во спротивно не може повторно да го оствари правото.

Ваквата одредба содржана во измените и дополнувањата на Законот за социјална заштита („Службен весник на РМ“ бр.116/2014) - член 213, став 4 претставува забрана за граѓанинот да оствари одредено право на социјална заштита. Според Народниот правобранител споменатата одредба е непотребна и поради утврдената можност (член 213 став 3) Центарот за социјални работи да поднесе тужба и во судска постапка да ги поврати средствата и да ја надомести евентуално причинетата штета.

3. Сличен е проблемот кога на граѓанинот му е донесено решение за престанок на право на социјална парична помош и таквото право како носител не може да го користи за период од 12 месеци, сметано од месецот во кој му престанува правото на социјална парична помош. По протек на две години по одземањето на правото, граѓанинот кој поднесува ново барање до Центарот за социјални работи за остварување на право на социјална парична помош, повторно не може да го оствари правото, односно Центарот донесува решение со кое се одбива барањето, со образложение дека граѓанинот има покренато судска заштита која судска постапка се уште не е завршена.

Околноста дека е поведена судска постапка според Народниот правобранител е сосема ирелевантна за поднесеното ново барање, и наместо Центарот за социјална работа да преземе мерки и дејствија за правилно утврдување на фактичката состојба, го ограничува подносителот, односно го одбива неговото барање, само поради тоа што истиот води судска постапка по решението со кое му престанало правото на социјална парична помош.

Народниот правобранител укажува дека водењето постапка за заштита на правата не смее да биде основ за одбивање на барањето на подносителот за остварување на право од социјална заштита.

4. Нереализирањето на решенијата со кои се признава определено право од социјална заштита, односно неисплатата на средствата поради лимитот со кој располага надлежниот центар, исто така е нотиран како проблем со кој граѓаните се соочуваат во изминатиот период.

Во овој контекст Ве информирам за предметот на Мајмира Дестанова од Скопје која и по протекот на две години се уште ги нема добиено средствата од решенијата, првото, Р. бр. 3525-ур1-6782/14 од 26.12.2014 година со кое на именуваната и е доделена еднократна парична помош, поради смрт на брачен другар и второто, Р.бр. 3525-ур1-6783/14 од 26.12.2014 година, со кое на подносителката на претставката и е доделена еднократна парична помош поради пожар.

Народниот правобранител во врска со овој проблем повеќе пати се обрати до Одделението за социјална работа - Чаир на Меѓуопштинскиот центар за социјална работа на Град Скопје и до Министерството за труд и социјална политика, но се уште споменатите решенија не се реализирани, односно средствата не се исплатени.

5. Непостапувањето на првостепениот и второстепениот орган по напатствијата на Управниот суд, кога граѓанинот незадоволен од управните акти бара судска заштита е исто така прашање кое е присутно во предметното постапување.

Имено, присутни се ситуации кога при повторното одлучување по предмет повторно се донесува решение со ист диспозитив и образложение како и претходното кога актот бил предмет на судско постапување, без притоа детално да се образложат фактите и доказите, поради кои граѓанинот не ги исполнува условите за остварување на правото од социјалната област.

6. Следно е прашањето поврзано со неинформираноста на граѓаните за донесени измени на пропис, како што се случаите кога барања за социјална парична помош се одбиени поради фактот дека корисникот активно не барал работа, односно го пропуштил рокот за навремено да се пријави во Агенцијата за вработување, иако има статус на невработено лице многу години наназад.

7. Како еден од проблемите со кои се соочуваат граѓаните- корисници на права од социјална заштита, согледани од предметното работење на Народниот правобранител е висината на паричните средства кои им се определени по основ

на социјална парична помош, правото на постојана парична помош, правото на еднократна парична помош и сл., притоа истакнувајќи дека доделените средства не се доволни и не можат да ги покријат и најелементарните животни потреби.

Имајќи го предвид изнесеното, раководејќи се од принципите на грижа и заштита и социјална сигурност на граѓаните и на загарантираното право на помош на немоќните и на неспособните граѓани, како и начелото на социјална праведност востановено како предуслов за функционирање на системот на социјална заштита, Народниот правобранител, смета за потребно да побара Министерството за труд и социјална политика да ги анализира и разгледа одредбите на Законот за социјална заштита со кои се опфатени горе изнесените проблеми на граѓаните и по истите да заземе став за нивно надградување преку измена и дополнување на законот.

Притоа, Народниот правобранител смета за потребно да укаже и предложи да се посвети особено внимание на членот 213, став 4 од Законот за социјална заштита, затоа што со оваа одредба се востановува забрана на остварување на со закон утврдено право, односно присутни се елементи на ограничување на правата на граѓаните, што е во спротивност со членот 54 од Уставот на РМ, кој определува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Споменатата одредба е во спротивност и со начелото на социјална праведност востановено како предуслов за функционирање на системот на социјална заштита и воедно претставува еден вид на санкција за граѓанин кој можеби и незнаејќи се довел во состојба да не може да оствари право од социјална заштита и да биде корисник на социјална помош, само затоа што податоците од незнаење се неточни или нецелосни.

Во оваа насока, секако како неопходност се наметнува и потребата од поголема транспарентност при донесувањето на измените и дополнувањата на законите, како и континуирано и навремено информирање на граѓаните за условите за остварување на определено право од социјална заштита, односно измените на законските одредби кои го уредуваат ова прашање, со што би се превенирала состојба поради неинформираност на граѓанинот да му биде оневозможено остварувањето на правото. Секако, не помалку значајно е преземањето на мерки и активности за навремено и ефикасно постапување по поднесоците на граѓаните.

За преземеното по оваа Информација во која се изнесени проблеми со кои се соочуваат граѓаните како корисници на права од социјалната заштита потребно е Министерството за труд и социјална политика до Народниот правобранител да достави известување во рок од 30 дена, согласно членот 34, став 1 од Законот за народниот правобранител.

Со почит,

дц/вбм

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Иџет Мемети